

З ПОЛЯ ФОЛЬКЛОРУ Й ЕТНОГРАФІЇ

Жнивні пісні Середнього Полісся

Володимир ГАЛАЙЧУК

Жнивні пісні на сучасному етапі запису стали доволі рідкісним явищем, як і значна частина обрядової поезії загалом. Найкраще їх пам'ятає нечисленне вже доколгоспне покоління, дещо за інерцією збереглося ще у пам'яті молодших (адже співали на ниві й робили модифіковані обжинки і в колгоспах), однак в останні десятиліття залишки традиційних жнив нівелювалися майже остаточно, а з ними зник і пісенний супровід. Ця обставина актуалізує опублікування польових матеріалів на жнивну тематику.

У цій добірці подано тексти, які автор зібрав на теренах Середнього Полісся у 1994–1998 (матеріали експедиції від ІН НАН України “Комплексне історико-етнографічне дослідження радіоактивно забруднених зон Київського та Житомирського Полісся”; під егідою МНС України) і в 2004 роках. Частина з поданого тут матеріалу (за 1995–1996 роки) вже була опублікована, однак після несподіваного припинення видання серійного збірника “Полісся України” більшість записів залишилась у рукописах (зберігаються в архіві Інституту народознавства НАН України).

Можна з певністю зауважити, що багато зі жнивних пісень включають певні стійкі формули. Часто буває так, що один і той самий текст містить елементи і власне жвивої, і обжинкової пісні, що унеможливило його класифікацію за внутрішньожанровими різновидами. Тому порядок подання матеріалу обрано за принципом найбільшої подібності, зі суміжним розміщенням найбільш близьких, перехідних варіантів і редукованих текстів.

№ 1

Як дождемо лета,
То й наждемо жита,
Да наждемо копки,
Да поїдемо в гопки.

Це вже прийдуть жонки на поле – да нажнуть снопа, да цьо таке заспевають, да возьмуца за руки, да кругом снопа погулялі – і пашлі жать (Прим. респондента).

Зап. 24.07.1997 р. у с. Копиці Олевського р-ну Житомирської обл. від Мирончук Меланії Дем'янівни, 1929 р. н.

¹ Див., зокрема: Глушко М. Перше постчорнобильське історико-етнографічне дослідження Київського Полісся // Народознавчі зошити. – 1995. – № 3. – С. 139–144.

² Галайчук В. Календарно-обрядовий фольклор Овруччини: огляд мотивів та образів // Полісся України: Матеріали історико-етнографічного дослідження. – Львів: ІН НАНУ, 1999. – Вип. 2: Овруччина. 1995. – С. 245–272; Його ж. Жанрова палітра та основні мотиви календарної поезії в експедиційних записах з Полісся 1996 року // Полісся України: Матеріали історико-етнографічного дослідження. – Львів: ІН НАНУ, 2003. – Вип. 3: У межиріччі Ужа і Тетерева. 1996. – С. 249–266.

³ Тут зберігаються й матеріали інших фольклористів – учасників постчорнобильських експедицій: Ярослава Гарасима та Остапа Гладкого. Жнивні пісні у рамках своєї тематики фіксували також етнограф Корнелій Кутельмах, етномузикологи Євген Єфремов, Ірина Клименко та їхні учні.

№ 2

Житечко, житечко ти моє, ех, спеле,
 Я ж тебе, житечко, жать не вмєю,
 Я собе женчиков найму-найму,
 А тебе, житечко, зберу да зберу.
 На Петра я, на Петра пропекла,
 А на 'Лплю – да вже повну речечку налшо.
 Женчики-женчики ладніє,
 Пожнет мені житечко доладнее,
 Женчики-женчики, я вас угостю,
 Женчиков гарненько пригорну.
 Женчики-женчики ладніє
 Житечко віжали доладнее.

Зап. 17.07.1997 р. у с. Обиці Олевського р-ну Житомирської обл. від Вінійчук Єви Олександрівни, 1926 р. н.

№ 3

Наш хазяїн, наш хазяїн рано встав,
 А він собі женчіков понаймав.

Зап. 16.07.1997 р. у с. Кишині Олевського р-ну Житомирської обл. від Шермук Олени Миколаївни, 1937 р. н.

№ 4

– Зелена я дубровонька,
 Чого рано я зашумела, (2 р.)
 Жовтим листом зажовтела?
 – Як же мені не шуметі,
 Жовтим листом не жовтеті?
 Через мене татари йдуть,
 Через мене товар женуть, (2 р.)
 Хорошую я дівку везуть, (2 р.)
 За нею коня поганяють.
 – Вернися, коню, додому;
 Вернися, товар, верніса,
 Бо ти ж в мене не наєвсь,
 Бо ти ж в мене не напівсь,
 Бо ти ж в мене не нагулявсь,
 Бо ти під нагайкою втомивсь:
 Я до тебе сама прийду
 Да й у гнuzдечку вoзьму.
 Батько жито я дожинає,
 Дочку Настю я дожидає;
 Батько жито в стоги кладе, –
 Бо вже ж моя донечка йде:
 – Де ти, доню, я гулялася,
 Шо до мене я зазналася?
 – Бариласа, татко, в полі,
 На широкому я загоні.

Зап. 15.07.1995 р. у с. Яжберені Народицького р-ну Житомирської обл. від Нестерчук Раїси Онуфрїївни, 1932 р. н.

№ 5

Ой одна-йодна ж бо я,
 Як белінонька в полі – (2 р.)
 На широком загони.
 Бо мати старенькая,
 Яа сестра маленькая,
 Яа братко на войнонці
 Яа в чужой сторононьці.

Зап. 13.07.1997 р. у с. Озерянах Олевського р-ну Житомирської обл. від Мельник Пульхерії Левківни, 1914 р. н.

№ 6

Віпроважала матьонка синка
 На далеку Вкраїну:
 – Иди, синоньку, на Вкраєноньку,
 Та й довго не бариса,
 За недель за две, да й за чотири
 Дудомоньку верніса.
 – Ой рад би же я, моя матьонко,
 За деньочок вернуцца, –
 Конь вороненький, сам молоденький,
 На воротях споткнувса.

Зап. 27.07.1997 р. у с. Зубковичах Олевського р-ну Житомирської обл. від Кузюк Анастасії Іванівни, 1929 р. н., Мельник Ганни Павлівни, 1931 р. н., Гайчині Марії Остапівни, 1940 р. н., Кузюк Раїси Семєнівни, 1936 р. н.

№ 7

Не куриса, дорожечко степова,
 Не журиса, хазяечко молода.
 Як же мине не курицца – люди йдуть,
 Як же мине не журицца – женці жнуть, (2 р.)
 Вони моє житечко коникам оддадуть,
 Вони мого кониченька продадуть,
 Вони собе гарелочки наберуть.
 Наберуть гарелочки, ще я віна –
 Угощати женчіков за жнива.

Зап. 21.08.2004 р. у с. Кишині Олевського р-ну Житомирської обл. від Невойт Варки Кузьмівни, 1940 р. н., Ступак Соломіні Романівни, 1934 р. н., Ведюк Ганни Іванівни, 1924 р. н., Горпинич Марії Ферківни, 1928 р. н., Горпинич Моті Романівни, 1942 р. н., Ісюк Меланії Олександрівни, 1932 р. н.

№ 8

Ой соколе, соколе,
 Перелети наше поле:
 Од межі – до межі,
 Да нам, Боже, поможи.
 Да поможи нам, Боже, в полі,
 Як пчолочкам на дуброві:

Женчикам – жита жати,
А пчолочкам – меду брати.

Зап. 07.07.1995 р. у с. Сільці Народицького р-ну Житомирської обл. від Товкач Ольги Дем'янівни, 1907 р. н.

№ 9

Ой матко й моя, кветко,
Не давай мене влетку,
Да оддай мене взімку,
Да зберу я собі сілку:
У пана нівка довгенькая,
У мене сілка маленькая.

Зап. 06.07.1995 р. у с. Гуничках Овруцького р-ну Житомирської обл. від Нечай Марії Вікторівни, 1925 р. н.

№ 10

Гарна була молодица,
Да дурний розум має, (2 р.)
Що сонечко зневажає:
Воно раненько сходить,
А позненько заходить, – (2 р.)
Тебе в полі знаходить.

Зап. 24.08.1995 р. у с. Мошках Овруцького р-ну Житомирської обл. від Товстої Василюни Павлівни, 1927 р. н.

№ 11

Жала я жито, жала,
В правій руці серп держала,
На битий шлях поглядала:
Чи не їде мій миленький
На вороном коню.
Ой він їде, а я бачу,
Вон смієця, а я плачу.

Зап. 21.08.1994 р. у с. Мусійках Поліського р-ну Київської обл. від Машини Ольги Йосипівни, 1929 р. н.

№ 12

В мене жита десятина,
А другої половина,
Пожнуть моє жито люди,
На три годи жита буде,
А четвертий як не стане –
Прийде милий да й достане.
Буду мати хліба-солі,
Прийде милий, да й доволі.
Жала, жала, зажинала,
В правій руці серп держала,
А лівою підбирала,
На дорогу поглядала:
Поглядала на дорогу,

Чи не їде Ваня з дому (2 р.)
На конику вороному.
На конику сідло сяє,
А в кармані платок має.

Зап. 25.08.1994 р. у с. Обуховичах Іванківського р-ну Київської обл. від Дяченко Ганни Григорівни, 1930 р. н.

№ 13

Вийду я й на ту й гору,
Да й гляну я на ясну зору:
Я й думала – то зора сяє,
А в самій братко на конику грає.
А вон єде на конику вороному
І на сидельці золотому,
А вон єде – в дудку грає,
Нагайкою коня крає, (2 р.)
А в кармані платок має.
Жала я жито, жала,
Правою рукою серп держала, (2 р.)
А левою й жменьки брала (2 р.)
Й назад себе й одкладала.

Зап. 23.08.1995 р. у с. Листвині Овруцького р-ну Житомирської обл. від Ягушевської Ганни Василюни, 1919 р. н.

№ 14

Ой у полі жито жала,
На пенечкі спотикалась,
Да не сварися, мамко моя,
На кого я задивлялася:
Чи на скрипки, чи на дудки,
Чи на тие цимбалистіє,
Чи на тие два козаки –
Хорошіє й уродливіє.

Зап. 07.07.1995 р. у с. Сільці Народицького р-ну Житомирської обл. від Товкач Ольги Дем'янівни, 1907 р. н.

№ 15

Ох я в батька да добра жнейка ж,
А за мною да жита жменька ж.
Ох дайте мені да за пов'язнічка ж
Молодого советнічка.
Да не дайте ж мені старого,
Да давайте ж мені молодого ж:
Старенький снопка з'яже, –
Молоденький раду скаже;
В старого в бороді воши, –
Молоденький – да хароший.

Зап. 17.08.1995 р. у с. Виступовичах Овруцького р-ну Житомирської обл.

№ 16

Ой жну я, пожинаю,
 На дорожку погледаю:
 Чи не єде мой татонько,
 Чи не в'єзе мене й гостінчиков – (2 р.)
 Молоденьких женчиков.
 Татонько мой родненький,
 Не бери зерна з гумна, – (2 р.)
 Возьми й мене, молоду, з поля, (2 р.)
 Бо втомилася, стоя.

Зап. 16.07.1995 р. у с. Бігуні Овруцького р-ну Житомирської обл. від Кожан Оксани Іванівни, 1922 р. н., Олехнович Єви Прокопівни, 1927 р. н., Воробей Тетяни Іванівни, 1927 р. н.

№ 17

Я жну, я й пожинаю,
 На дорожку погледаю:
 Чи не єде й моя матухна,
 Чи не вазе мене гостінчиков, –
 Аж єде й моя матухна,
 Вазе мане й да гостінчікі – (2 р.)
 Перснікі й золотенькіє (2 р.)
 Од матухни й дорогенькоє:
 Ой не так же я рада гостінчіку,
 Як матухне родной.

Зап. 15.08.1995 р. у с. Лучанках Овруцького р-ну Житомирської обл.

№ 18

– Ой чия то да ніва стоїть,
 Колосочок у землі лежить?
 – То того пана Івана,
 Ох що його жонка пагана:
 Лето-зіму леноваласа,
 А на жніва не побраласа.

Зап. 26.07.1997 р. у с. Хочиному Олевського р-ну Житомирської обл. від Швед Євфросинії Сергіївни, 1916 р. н. (уродженки с. Глушкевичів), Гречко Олександрі Сазонівни, 1922 р. н.

№ 19

Покотилася горошінонька
 Із гори та в долину,
 – Ой жни, девко, жита,
 Ой жни – не лениса:
 Ще ти замуж не йшла,
 А я не женивса.
 – Жениса, козаче,
 При лихой годині, –

Ізнайдуца люди
 Хорошой дівчині.
 Йа в погоду жито жнець, (2 р.)
 Йа в негоду дримаєца.
 Ішла девка жита жати,
 Забуласа серпа взяти, –
 Серпа взяла – хлєб забула, (2 р.)
 Проте дівка вдома була.

Зап. 26.08.1995 р. у с. Заліссі Народицького р-ну Житомирської обл. від Шалюк Євдокії Іванівни, 1908 р. н.

№ 20

Посилала мене мати зеленого жита жати,
 Раз-два-лолі, ой да люля*, зеленого жита жати.
 Зеленого жита жати, ще й ячменика в'язати.
 Пока копи не нажну, то й додому не поїду.
 А я жала – не лежала, в холодочку пролежала.

Зап. 11.07.1995 р. у с. Липляниціні Народицького р-ну Житомирської обл. від Шамбір Тетяни Павлівни, 1913 р. н.

№ 21

Постой, сонце, на дубочку:
 Добре жати в холодочку.
 Не поїду я жита жати,
 Не поїду конопель брати, –
 Лучче поїду в черниченьки,
 Черниченьки зелененькі.
 В черниченьках добре жити,
 Там делечка не робити,
 Тільки всьої й недоленьки,
 Шо в чорному походити.
 А в чорному походити –
 Кажуть люди – ледащица,
 Йа в белому й походити –
 Кажуть люди – чепурица.

Зап. 16.08.1995 р. у с. Прилуках Овруцького р-ну Житомирської обл. від Духновської Ганни Іванівни, 1931 р. н.

№ 22

Постой, сонце, й на доліні,
 Шоб ми дело й доробілі;
 А ми дело й доробимо,
 То й додому й не поїдемо:
 Будем тутай ночоваті,
 Своє дело й доробляті, –
 Під орешковим корчком,
 Під широконьким лістом.

Зап. 16.07.1995 р. у с. Бігуні Овруцького р-ну Житомирської обл. від Кожан Оксани Іванівни, 1922 р. н., Олехнович Єви Прокопівни, 1927 р. н., Воробей Тетяни Іванівни, 1927 р. н.

* Рефрен – із другим коліном кожного пісенного вірша.

№ 23

Постой, сонце, на долині,
 Мі ше дела не доробілі,
 Не доробілі, то доробимо,
 Начовать тут не будомо,
 Як будем ночоваті,
 Хто ж нам дасть вечераті?

Зап. 13.07.1997 р. у с. Озерянах Олевського р-ну Житомирської обл. від Мельник Пульхерії Левківни, 1914 р. н.

№ 24

Постой, сонечко, на долині,
 Шоб ми делечко доробілі, (2 р.)
 Свойму пану й угоділі.
 А наш паночок молоденький,
 Пуд їм конічок вороненький;
 А наш пан – баран, баран –
 Не пускає додом зарань;
 А пані й овечая –
 Держала нас до вечора:
 Наварила борщу з хвощу,
 Наварила гороху, – (2 р.)
 Насишала й пороху,
 Наварила каші з гліци, –
 Потруїла й молодіци.

Зап. 13.08.1995 р. у с. Полохачеві Овруцького р-ну Житомирської обл. від Баран Афанасії Лаврентівни, Баран Марії Степанівни, 1936 р. н.

№ 25

Ой наш пан – баран, баран –
 Не пускає й домой зарань;
 Наша пані й овечая –
 Держит нас до вечера.
 Да вже сонце з гори котіца –
 Нам додому й давно хочеца;
 Да вже сонце над берозками –
 Нам додому й дорожками;
 Да вже сонце над дубочками –
 Нам додому й холодочками.
 Шось у бору задимело –
 Наша пані затопила,
 Нам вечерать наварила:
 Наварила борщу з хвощу,
 А каші ще й з чечевиці, – (2 р.)
 Накидала й чемериці, – (2 р.)
 Потруїла й молодіци.
 Наша пані добра, добра,
 Да зловила в житі бобра:
 На три паї й пайовала,
 На три кухні вготовляла, – (2 р.)
 Своїх женцов годовала.

Зап. 16.07.1995 р. у с. Бігуні Овруцького р-ну Житомирської обл. від Кожан Оксани Іванівни, 1922 р. н., Олехнович Єви Прокопівни, 1927 р. н., Воробей Тетяни Іванівни, 1927 р. н.

№ 26

Наша пані – овечая –
 Держить вона до вечора.
 Наша пані – добра, добра,
 Да зловила в житі бобра:
 Вона його зготовала, –
 На вечеру подавала.

Зап. 16.08.1995 р. у с. Мечній Рудні Овруцького р-ну Житомирської обл. від Холматовської Ганни Василівни, 1922 р. н.

№ 27

А наш пан – баран, баран –
 Не пускає нас додом зарань,
 А наша пані – овечая –
 Держала нас до вечора,
 Наварила борщу з хвощу,
 Каші-кадільніци, –
 Потруїла молодіци.

Зап. 13.07.1997 р. у с. Озерянах Олевського р-ну Житомирської обл. від Мельник Пульхерії Левківни, 1914 р. н.

№ 28

А наш пан молоденький,
 Пуд їм коник вороненький,
 Он по полю поєждає,
 Челядіни огледає:
 – Челядіна моя любая,
 Становіса й радком-радком, – (2 р.)
 Дам гарелочкі з мадком-мадком.
 Гарелочкі-парчаночкі
 Для мане – шляхтяночкі.

Зап. 06.07.1995 р. у с. Гуничах Овруцького р-ну Житомирської обл. від Нечай Марії Вікторівни, 1925 р. н.

№ 29

А ми жита дожали,
 А ми слави доказали.
 А наш пан же молоденький,
 Пуд їм коник вороненький, –
 Коником проїждає,
 Женчиків обглядає:
 – Ой женчики молоденькіє,
 А серпикі золотенькіє,
 Ой багато коп нажали,

Ой ви жали й не лежали,
Шоб в здоров'є й поживали.

Зап. 24.08.1995 р. у с. Мошках Овруцького р-ну Житомирської обл. від Товстої Василюк Павлівни, 1927 р. н.

№ 30

А наш паніч молоденький,
Пуд їм конік вороненький,
На коніку поєжає,
На женчіков погледає:
– Ви, женчики, да мої мілі,
Чи дождете да свої ніви?
– Не дождемо, то й не поїдемо,
Тут будем ночовати, (2 р.)
Нівочки дожинати.
Вже сонечко на дубочку, –
Добре жати в холодочку;
Вже сонечко на доліні, –
Ми дожали свої ніви.

Зап. 20.08.1995 р. у с. Кобиліні Овруцького р-ну Житомирської обл. від Кобилінської Ольги Федорівни, 1924 р. н.

№ 31

Ой жала – не лежала,
Три снопочки за день нажала:
Одного й до обєда,
А другого й до полудня, (2р.)
А третього й до вечора.
– Єдь, миленький, по снопочки,
Да й не бери веровочки,
Не бери рубля (верха) з дому, –
Возьми мене, молоду, з поля, (2 р.)
Бо я втомилася, стоя.

Зап. 06.07.1995 р. у с. Гуничях Овруцького р-ну Житомирської обл. від Нечай Марії Вікторівни, 1925 р. н.

№ 32

Ой жала я, жала,
Жала – не лежала:
Три снопки нажала –
Копоньку з'язала.
– Чоловече Прокопоньку,
Приєдь по мою копоньку.
А чоловік мой недочуває –
Штири воли запрягає,
Да штири воли запрягає:
На все вози – по снопочку,
На четвертий – колісочку.

Зап. 14.08.1995 р. у с. В.Черніївці Овруцького р-ну Житомирської обл. від Веремейчик Ганни Григорівни, 1912 р. н.

№ 33

Ой жала, й не лежала:
За день три снопки нажала.
– Чоловіче Прокопоньку,
Приєжджай вже по копоньку,
Да й запрягай три возочки:
На возочок – по снопочку,
Шоб легенько животочку;
Чоловіче Прокопоньку,
Приєжджай по копоньку,
Да й не забудь рубля взяти,
Щоб снопочки прив'язати.

Зап. 23.08.1995 р. у с. Листвині Овруцького р-ну Житомирської обл. від Кошицької Надії Хомівни, 1929 р. н.

№ 34

Ой жала я, й не лежала,
За день три снопочки нажала:
Одного – й поснедавши,
Другого – й пообєдавши, (2 р.)
Третього – й пополуднавши:
– Чоловіче Прокопоньку,
Приєдь по мою копоньку, – (2 р.)
Не бери рубля з дому,
Да возьми мене з поля.
А вон мене не питає,
Аж три пари запрягає:
На возочку – по снопочку,
А на другий – колісочку, (2 р.)
А на третій – сама сяду.

Зап. 16.07.1995 р. у с. Бігуні Овруцького р-ну Житомирської обл. від Кожан Оксани Іванівни, 1922 р. н., Олехнович Єви Прокопівни, 1927 р. н., Воробей Тетяни Іванівни, 1927 р. н.

№ 35

А я жала да й не лежала:
Штири снопи за день нажала.
– Прокопочку да мой міленький,
Поєдь, поєдь по моє снопки.
А Прокоп запрагає штири пари:
На йну пару – то по снопоньку,
Ох, а на другу бере копоньку,
На другу бере копоньку,
На третюю – то й дубіноньку, – (2 р.)
То ж на мою да й головоньку.

Зап. 11.07.1997 р. у с. Юровому Олевського р-ну Житомирської обл. від Гриб Орини Кирилівни, 1915 р. н.

№ 36

Ой жала я, жала,
Жала – не лежала:
Три копи нажала,
А три снопи наклала.
– Чоловіче Прокопе,
Їдь по мої копи, (2 р.)
По тие три снопи,
Да не бери рубля,
Да й бери дубину (2 р.)
Да й на мою спину.

Зап. 29.08.1994 р. у с. Болотні Іванківського р-ну Київської обл. від Мусієнко Любові Яківни, 1932 р. н.

№ 37

А я жала да зажалася,
Коза* ззаду да й осталася.
Ох людоочки, да дайте раду,
Осталася да коза ззаду.
Ой нажала да штирі снопи,
Да сказала, шо штирі копи,
– Ой едь, мілий, по тие снопки,
Не забудьса да рубля взяти – (2 р.)
Тие снопки да прив'язати.
А мой мілий недочуває –
Штирі пари да запрагає.

Зап. 24.07.1997 р. у с. Копиці Олевського р-ну Житомирської обл. від Мирончук Меланії Дем'янівни, 1929 р. н.

№ 38

А я жала да й зажалася,
Вже я ззаду да й осталася.
А я жала да й не лежала,
Штирі снопи за день нажала:
– Ой їдь, милий, по штирі снопи,
Не забудьса да й рубля взяти.
Я нажала да штирі снопи,
Мілий думав, шо штирі копи.
А мой мілий недочуває –
Штирі пари да й запрагає.
Да й забувса да й рубля взяти,
Штирі копи да й прив'язати.

Зап. 23.08.2004 р. у с. Сновидовичах Рокитнівського р-ну Рівненської обл. від Гуз Варвари Філіпівни, 1930 р. н., Ткачик Марії Іванівни, 1925 р. н.

№ 39

Жала жито – не нажалася,
Ох я ззаду да й осталася:

* “Коза” – ‘остання жниця’

– Або мене да пудожнете,
Або сядьте да й подождете.
– Було тобе не леновацца,
Було ззаду не йоставацца.
– Або сядьте да й поседете,
Або й мене ви подожніте.
– Було тобе не леновацца,
Було ззаду не йоставацца.
– Я не спала і не лежала,
Штирі копи за день нажала.

Зап. 10.07.1997 р. у с. Короциному Олевського р-ну Житомирської обл. від Майгун Катерини Сергіївни, 1928 р. н.

№ 40

Я думала, що зажалася,
Аж я ззаду да й осталася;
Я думала, що загон, як загон,
Аж той загон да й на троє гон.
Уже сонце закотилосо –
Мне додому захотелосо,
Уже сонце за берозкою –
Мне додому йти дорожкою,
Уже ж сонце за дубочками –
Мне додому людоочками,
Уже сонце за лешинкою –
Мне додому да й машинкою.

Зап. 16.07.1997 р. у с. Кишині Олевського р-ну Житомирської обл. від Шермук Олени Миколаївни, 1937 р. н.

№ 41

А я жала да й зажалася,
А я ззаду да й осталася:
– Або мене да пудожнете,
Або мене да подождете.

Зап. 22.07.1997 р. у с. Тепениці Олевського р-ну Житомирської обл. від Торгуєнської Марії Дорофіївни, 1922 р. н.

№ 42

– А я жала да й зажалася,
Аж я ззаду да й осталася:
– Ой людоочки, да дайте раду,
Осталася да коза ззаду.
– Було тобе не леновацца,
Було ззаду не йоставацца.
– Я, здаєцца, не леновалас,
Я, здаєцца, ззаду не йоставалас.
Я думала, шо пірог дають, –
Вони мене на загон ведуть;
Я думала, шо пірог з маком –
Аж нанявса чоловік Яков;

Я думала, що пірог з медом –
Аж нанявся чоловік Федор;
Я думала, що пірог з горохом –
Аж нанявся чоловік Прохор.

Зап. 29.07.1997 р. у с. Кам'янци Олевського р-ну Житомирської обл. від Мигловець Євгенії Прокопівни, 1914 р. н.

№ 43

Я думала, що зажалася,
Аж я ззаду да й осталася;
Я думала, що попереду йду,
Аж я ззаду да й козу веду.
– Ой давайте, да люди, раду,
Осталася я сама ззаду,
Хоч, здаєцца, не ленююса,
Проте ззаду да й остаюса.

Зап. 21.08.2004 р. у с. Кишині Олевського р-ну Житомирської обл. від Невойт Варки Кузьмівни, 1940 р. н., Ступак Соломіни Романівни, 1934 р. н., Ведюк Ганни Іванівни, 1924 р. н., Горпинич Марії Ферківни, 1928 р. н., Горпинич Моті Романівни, 1942 р. н., Існюк Меланії Олександрівни, 1932 р. н.

№ 44

Да гудут пчолки, гудут,
Да й по бору летаючи;
Да плаче вдовонька, плаче,
Да й по двору походжаючи, (2 р.)
Сирі дрова збираючи, (2 р.)
Деткам обед готуючи.
Ой набрала й короб ягод:
Ой як села, то й полегла, – (2 р.)
Вечороньки не схотела.
На болоті деркач ходив,
Да він женцям сон перебив:
Жнете, женчики, жнете,
На сонечко не глядете, –
Як будете й поглядаті,
Будете в полі начоваті.

Зап. 15.07.1995 р. у с. Яжберені Народицького р-ну Житомирської обл. від Нестерчук Раїси Онуфрїївни, 1932 р. н.

№ 45

– Зелена дубровонько,
Чим не горипц, толькі курипся?
Молодая удовонько,
Чим не живеш, толькі журипся?
– Ой якбі я суха була,
Я б горела – не курилася,
Ой якбі я мужа мала,
Я б робіла – не журилася.

Зап. 16.08.1995 р. у с. Мечній Рудні Овруцького р-ну Житомирської обл. від Хомтувської Ганни Василівни, 1922 р. н.

№ 46

Ой ніва моя, ніва,
Як ти мене опозніла, (2 р.)
Шо й вечера неміла:
Кличе мати вечерати,
Да й вечера неміла.
– Вечерай, мамко, сама,
Я вже вдома й повечерала.
– Шо ти доню, да вечерала?
– Ох я, мамко, сухий хлеб ела, (2 р.)
Да водою запівала, (2 р.)
Горку долю проклинала:
Шоб ти, доля, да скругілася,
Я б по тобе не журилася;
Шоб ти доля, да й з ума зийшла,
То я б тоді замуж пошла;
Шоб ти, доля, пропала,
То я пошла б погуляла.

Зап. 20.08.1995 р. у с. Кобиліні Овруцького р-ну Житомирської обл. від Кобилінської Ольги Федорівни, 1924 р. н.

№ 47

Ой пойду я додому,
А мой голос – да до гаю, –
Хто мой голос да зачуе,
Да той мане да послухає.
Да почула мане родна маті:
– Ходи, доню, вечераті.
– Ох вечерай, да мамко, сама,
Бо я вдома повечерала.
– Шо ти доню, да вечерала?
– Ох я, мамко, да сухий хлеб ела, (2 р.)
Да водою запівала, (2 р.)
Горку долю проклинала:
Шоб ти, доля, да скругілася,
Я б по тобе не журилася;
Шоб ти доля, да з ума зийшла,
Да я б тоді да замуж пошла.

Зап. 17.08.1995 р. у с. Виступовичах Овруцького р-ну Житомирської обл.

№ 48

Ще сонце не заходило,
Щось до мене приходило:
Приходила родна мати,
Приносила вечерати.
– Ой вечерай, мамко, сама,
Вже ж бо я повечерала:

Да не сухий хлібець ела –
 Сльозоньками й облівала, (2 р.)
 Свою долю проклінала:
 Шоб ти, доленько, згорела, –
 Я б на тебе ж ручки грела,
 Шоб ти, доля, провалилась, –
 Я б по тебе не журилась.

*Зап. 16.08.1995 р. у с. Прилуках Овруцького р-ну
 Житомирської обл. від Духновської Ганни Іванівни,
 1931 р. н.*

№ 49

Я у полі жито жала,
 В мене вдома шкода стала, (2 р.)
 Шо свекруха з печі впала.
 Ох десь вона збесілася, –
 Впала з печі – покотілася;
 Ох десь вона з ума зійшла,
 Шо в цю пору на п'єч пошла*.

*Зап. 14.08.1995 р. у с. В.Чернігівці Овруцького р-ну
 Житомирської обл. від Веремейчик Ганни Григорівни,
 1912 р. н.*

№ 50

Й у бору жито жала,
 Щось удома шкода стала, (2 р.)
 Що свакруха з печі впала.
 Ой десь вона да з ума зійшла,
 Що в Петровку на печ пошла,
 Ой десь вона да скрутілася,
 Що з печі покотілася.

*Зап. 15.08.1995 р. у с. Лучанках Овруцького р-ну Жи-
 томирської обл.*

№ 51

В нас дома новина стала –
 Свекруха з печі впала.
 Чи здурела, чи з ума зійшла,
 Шо в жніва на печ пошла.

*Зап. 13.07.1997 р. у с. Озерянах Олевського р-ну Жи-
 томирської обл. від Мельник Пульхерії Левківни,
 1914 р. н.*

№ 52

А я в бору жіто жала,
 Дома новіна стала – (2 р.)
 Свекруха с печі впала.
 – Не бойса, свекрухо, смерті,
 Не возьмуть тебе черті.

*Зап. 21.07.1997 р. у с. Білороровичах Олевського р-ну
 Житомирської обл. від Шиш Ганни Трохимівни,
 1921 р. н.*

№ 53

Вчора були зажиночки,
 А сьогодні – дожиночки:
 Ми бородоньку орали
 Да серпики поломали,
 Ми бородку волочили
 Да серпики потропили,
 Ми бородку пололи
 Да рученьки покололи,
 Ми бородку городили
 Да сокирки потупили.
 Да роди, Боже, жито,
 Да на другеє лето:
 Да на ядро – ядренисте,
 А на колос – колосисте.

*Зап. 16.08.1995 р. у с. Прилуках Овруцького р-ну
 Житомирської обл. від Духновської Ганни Іванівни,
 1931 р. н.*

№ 54

А в нашого хазяїна сивий конь,
 Він летає по полю, як сокол,
 Та зганяє женщиків на свой двор:
 – Ой додому, женчики, додому,
 Бо вже вам вже докучило по полю,
 Вібрати житечко з куколлю.
 – Из куколлю – не з куколлю – з волошки,
 Дайте нам же горелочки хоть трошки.
 Три бочечки горелочки, третя віна,
 Да заплатить женщикам за жнива,
 А вже нам горелочка немила,
 Бо вже наша нивочка втомила,
 Не так нива, не так нива, як гони –
 Широкіє-довгіє загони,
 Не так гони, не так гони, як снопи –
 Тягаючи-волочучи до копи.

*Зап. 14.07.1997 р. у с. Жовтневому Олевського
 р-ну Житомирської обл. від Васильчук Віри Никан-
 орівни, 1909 р. н., Потапчук Варвари Гнатівни,
 1927 р. н.*

№ 55

А в нашого хазяїна сивий конь,
 Вон летає по поленку, як сокол, (2 р.)
 Да зганяє женчиків на свой двор:
 – Деть-ідеть, женчики, додому,
 Бо вже нам докучило по полю, (2 р.)

* “Піти на піч” у західнополіському діалекті – ‘завагітніти’.

Собірати житечко з коколю.
 – Ой з коколю – не з коколю – з лебеди,
 Ой дайте нам гарелочки, як води, –
 Ми ваше гарелочки не хочем,
 Да найміте музиченьков – поскачем.

Зап. 16.07.1997 р. у с. Кишині Олевського р-ну Житомирської обл. від Павленко Віри Олександрівни, 1926 р. н.

№ 56

А в нашого хазяїна сивий конь,
 Вон бегає й по том полю, як соконь, (2 р.)
 Да збірає женчіков на свой двор:
 – Ходіт-ходіт, женчики, до мене,
 Ой бо в мене хазяєчка молоденька, (2 р.)
 Да зварила й на вечеру горобейка,
 Забуласа женчіков попітати –
 Чи женчикам горобейка давати?
 – Ой не пітай, хазяєчко, не пітай –
 Як зварила горобейка, то й оддай.

Зап. 18.07.1997 р. у с. Сновидовичах Рокитнівського р-ну Рівненської обл. від Старенької Фросі Петрівни, 1926 р. н.

№ 57

А наша хазяйочка молоденька
 Да зварила на вечеру горобейка
 Да забула хазяїна попитати,
 Чи женчикам горобейка подавати.
 А ти ж, моя хазяєчка, не питай,
 Як зварила горобейка, то й оддай.

Зап. 23.08.2004 р. у с. Сновидовичах Рокитнівського р-ну Рівненської обл. від Гуз Варвари Філіпівни, 1930 р. н., Ткачик Марії Іванівни, 1925 р. н.

№ 58

А в нашого хазяїна сівой конь,
 Вон бегає по полю, як сокол.
 До конца, женчіки, до конца,
 Да поїдемо додомоньку за сонца,
 Жніте, женчіки, до межі,
 Там стоїт горелочка у дежи.
 Дві бочки горелочки, віна – 'дна,
 Нашого хазяїна не відно,
 Десь поехав по гарелочку, по віно.
 А наша хазяйочка вдома є,
 Вона нам вечероньку готує:
 Зварила на вечероньку гороб'я,
 Забула хазяїна попітати, (2 р.)
 Чи горобчіка женчікам оддавать?
 (Чи цілого горобейка подавать?)
 Не пітайся, мілая, не пітай,
 Зваріла горобчіка, то й оддай.

Зап. 19.07.1997 р. у с. Боровому Рокитнівського р-ну Рівненської обл. від Крук Фросі Трохимівни, 1929 р. н., Тісовець Єви Іванівни, 1921 р. н.

№ 59

А в нашого хазяїна сивий конь,
 Вон летає по полю, як сокол, (2 р.)
 Да склікає женчіков в новій двор:
 – Женчики-женчики, до двора,
 Коло двору гарелочка медова;
 Женчики-женчики, до межі,
 Коло межі варенички й у деже (2 р.).

Зап. 22.07.1997 р. у с. Тепениці Олевського р-ну Житомирської обл. від Торгунової Марії Дорофіївни, 1922 р. н.

№ 60

Женчики, женчики, до краю,
 Пшеничного бохонца накраю,
 Ой женчики, женчики, до плоту,
 Нап'ємоса гарелочки в охоту.
 А в нашого хазяїна сивий конь,
 Вон бегає по полю, як сокол,
 Ой як сокол – не як сокол – як лебед,
 Да зганяє женчіков на йобед.
 Ой до двора, женчики, до двора,
 Келе двора хазяйочка молода,
 Келе двора хазяйочка вдома є,
 Йуже вона нам вечеру готує.

Зап. 29.07.1997 р. у с. Кам'яниці Олевського р-ну Житомирської обл. від Мигловець Євгенії Прокопівни, 1914 р. н.

№ 61

У нашого хазяїна сивий конь,
 Вон летає по поленьку, як сокол, (2 р.)
 Да зганяє женчіков докупи:
 – Женчики-женчики, до краю,
 То я вам же пироженька покраю,
 Женчики-женчики, до межі,
 То там стоять пироженьки йу деже.
 – Зарез-зарез, хазяїну, гіндюка,
 Щоб нам була із Варшаві музика;
 Із Варшаві – не з Варшаві – з Майданку,
 Щоб гуляти й із вечора до ранку.

Зап. 24.07.1997 р. у с. Копиці Олевського р-ну Житомирської обл. від Мирончук Меланії Дем'янівни, 1929 р. н.

№ 62

Ой чи вдома хазяєчка, чи вдома?
 Ой чи є нам вечерочка готова?

Зареж-зареж, хазяїну, качура,
Шоб нам була славноя вечера;
Зареж-зареж, хазяїну, індюка,
Шоб нам була славноя музика;
Шоб нам була музиченька з Варшави,
Шоб нашіє женчики гуляти;
Шоб нам була музиченька з Майданку,
Шоб гуляти з вечора до ранку.

Зап. 27.07.1997 р. у с. Зубковичах Олевського р-ну Житомирської обл. від Кузюн Анастасії Іванівни, 1929 р. н., Мельник Ганни Павлівни, 1931 р. н., Гайчині Марії Остапівни, 1940 р. н., Кузюн Раїси Семєнівни, 1936 р. н.

№ 63

– Ой одчини, хазяїну, квартиру,
Поглянь-поглянь, хазяїну на ниву, –
Ох сколько на небі зорочок,
То то столько на твоїму полі копочок.
– Ой чую-чую, женчики, я чую,
А я для вас вечероньку готую.
– Зареж-зареж, хазяїну, качура,
Шоб нам була славноя вечера;
Зареж-зареж, хазяїну, гиндюка,
Шоб нам була хорошая музика;
Шоб нам була музиченька з Варшави,
Шоб нашіє женчікі гуляти;
Шоб нам була музиченька з Майданку,
Шоб гуляти із вечора до ранку.

Зап. 27.07.1997 р. у с. Зубковичах Олевського р-ну Житомирської обл. від Кузюн Анастасії Іванівни, 1929 р. н., Мельник Ганни Павлівни, 1931 р. н., Гайчині Марії Остапівни, 1940 р. н., Кузюн Раїси Семєнівни, 1936 р. н.

№ 64

До межі, женчики, до межі,
Там стоїть горелочка й у деже;
Ой жнет, женчики, до краю,
То я вам горелочки постав'ю.
А в нашого хазяїна сивий конь,
Вон бегає по польочку, як сокол;
А наша господиня молода,
Да зварила на вечеру гороб'я.

Зап. 19.07.1997 р. у с. Боровому Рокитнівського р-ну Рівненської обл. від Кляпки Тетяни Григорівни, 1924 р. н.

№ 65

Ой летає по поленьку сивий конь
Да зганяє женчиков на свой двор:
– Ходить, ходить, женчики, до двора,
Бо уже вам вечеренька готова.

– Ой як нам же та вечера й неміла,
Як уже нам надійла ця нива.
Не так нива, не так нива, як гони,
Широкіє-довгіє загони.

Зап. 23.08.2004 р. у с. Сновидовичах Рокитнівського р-ну Рівненської обл. від Гуз Варвари Филипівни, 1930 р. н., Ткачик Марії Іванівни, 1925 р. н.

№ 66

А в нашого хазяїна сивий конь,
Проїжджає по поленьку, як сокол.
А вон хоче того коня продати
Да женчикам горелочки набрати.
– Ходить, ходить, женчики, до мене –
Славна буде вечеренька й у мене.

Зап. 23.08.2004 р. у с. Сновидовичах Рокитнівського р-ну Рівненської обл. від Гуз Варвари Филипівни, 1930 р. н., Ткачик Марії Іванівни, 1925 р. н.

№ 67

А в нашого хазяїна новий двор,
Да зганяє женчіков в новий двор:
– Женчікі, женчікі, до межі –
Коло мене гарелочка й у деже;
Женчікі, женчікі до конца –
Да поїдем додомоньку за сонця.
Шось нашого хазяїна й не відно, –
Десь поехав по гарелку й по віно:
Женчікі, женчікі, до межі –
Коло мене гарелочка й у деже.

Зап. 10.07.1997 р. у с. Короциному Олевського р-ну Житомирської обл. від Майгун Катерини Сергіївни, 1928 р. н.

№ 68

Ой чо да нива грає?
Хорошіі да женці має:
Хорошіє-молоденькіє,
В їх серпікі золотенькіє.

Зап. 11.07.1997 р. у с. Перзі Олевського р-ну Житомирської обл. від Ковальчук Павлини Наумівни, 1925 р. н.

№ 69

Ой чия то да нива грає?
Золотіє да женце має,
Золотіє-молоденькіє,
В їх серпікі золотенькіє.
Жнете, женци, не ленуйтеса,
На ту хмарку не дівуйтеса, –
Як будете да дівовати,
Буде жито да й зімовати.

Зап. 26.07.1997 р. у с. Хочиному Олевського р-ну Житомирської обл. від Швед Євфросинії Сергіївни, 1916 р. н. (уродженки с. Глушкевичів), Гречко Олександрі Сазонівни, 1922 р. н.

№ 70

Жнет, женчікі, не ленуйтеса,
Та й на ту хмарку не дівуйтеса,
Бо та хмарка да й дощова,
Тут нам буде да й ночка темная,
Тут ми ж будом да й ночоваті,
Що ж ми будом тут вечераті?
Жнет, женчики, до меже, до меже,
Бо зиходят варенички у деже.
Ой зийшли ж ти варенички хороші,
Да приносіт хазяїн вечероньку до меже.
Дають мене варенічки да й із сіром,
Бо у мене да й женіх Сідор;
Дають мені варенічки з маком,
Ой бо в мене женіх Яков.
Ох а вони нас довго ждалі,
Ох а вони да й не дождаліс,
Бо мі в хазяїна добре віпілі,
Бо мі в хазяїна добре повечералі,
Да у меже ночовать осталіс.

Зап. 17.07.1997 р. у с. Обищі Олевського р-ну Житомирської обл. від Вінійчук Єви Олександрівни, 1926 р. н.

№ 71

Жніте, женці, не ленуйтеса,
На ту хмарку не дівуйтеса,
Бо та хмара да дощова,
Буде нам же ночка темная.
Як ми будом да й ночоваті,
І що ми будом та й вечераті?
На загоню поледнуймо,
Пуд копкою пудночуйомо.

Зап. 11.07.1997 р. у с. Юровому Олевського р-ну Житомирської обл. від Гриб Орини Кирилівни, 1915 р. н.

№ 72

Жніт, женце, не ленуйтеса,
На ту хмарку не дівуйтеса,
Бо та хмарка да й не дощова –
Тут нам буде ночка цюмна.
Ночка цюмна да й не відная,
Чужа мати да й не рідная:
Наварила да й борщу з хвощу,
Отруїла да молодіцу.
А в хороших да загон скаче,
А в паганих да й байструк плаче, –
Не плач, не плач, ти, байструченьку,
Ой на тебе хлеба в рученьку.

Зап. 15.07.1997 р. у с. Журжевичих Олевського р-ну Житомирської обл. від Беккер Ганни Денисівни, 1930 р. н.

№ 73

А нашіе женчики – не лениві,
Да віжалі житечка две ниви, (2 р.)
Іа на третьой ниві обжинки зробілі.
Ой до межі, женчики, до межі, –
А в нашого хазяїна барильце горілочки у межі.

Зап. 19.07.1997 р. у с. Боровому Рокитнівського р-ну Рівненської обл. від Покотило Єви Степанівни, 1927 р. н.

№ 74

Живо, женчики, живо,
Буде вам гарелка й пиво;
До краю, женчики, до краю,
Я вам хлеба накраю.

Зап. 13.07.1997 р. у с. Озерянах Олевського р-ну Житомирської обл. від Мельник Пульхерії Левківни, 1914 р. н.

№ 75

Женчики-червончики – до краю,
Я ввечері горелочки поставлю.

Зап. 25.07.1997 р. у с. Радолі Олевського р-ну Житомирської обл. від Хлань Меланії Яківни, 1928 р. н.

№ 76

Женчики-женчики, до краю, до краю,
Дожинати житечко з коколю.
Дожинай того жита, дожинай,
Буде з цього жита коровай.
Коровай-не коровай – насенне,
Коли буде твое, девко, веселле?
– Веселлечко мое буде в неделю,
Бо я маю на козака надею;
Веселлечко мое буде в суботу,
Бо я маю на Іванка охоту.

Зап. 25.07.1997 р. у с. Радолі Олевського р-ну Житомирської обл. від Хлань Марії Миколаївни, 1926 р. н., Сидорчук Оксани Юхимівни, 1940 р. н., Карбун Варвари Кузьмівни, 1934 р. н.

№ 77

Жнете, жнете, женчики, жнете до межи,
Бо вже сходят пиріженьки й у дежи;
Йой до краю, женчики, до краю,
На вечеру пиріженьки накраю;

Жнете, женчики, жнете до конца,
То й порежем на вечеру й бохонца.

Зап. 27.08.2004 р. у с. Карпівці Сарненського р-ну Рівненської обл. від Тарасюк Анастасії Харитонівни, 1927 р. н.

№ 78

Нашого хазяїна не видно,
Десь поїхав по гарелку – по віно;
А две бочки гарелочки, третя віна:
– Ой спасібо, женчики, за жнива.

Зап. 14.07.1997 р. у с. Жовтневому Олевського р-ну Житомирської обл. від Потанчук Варвари Гнатівни, 1927 р. н.

№ 79

Шось нашого хазяїна не видно,
Десь поїхав по гарелку, по віно
Одна бочка гарелочки, йа друга – віна,
Шоб нашая толоченька п'яна була.

Зап. 23.08.2004 р. у с. Сновидовичах Рокитнівського р-ну Рівненської обл. від Гуз Варвари Філіпівни, 1930 р. н., Ткачик Марії Іванівни, 1925 р. н.

№ 80

Ой у полі криниченька – видно дно,
Десь нашого хазяїна не видно, (2 р.)
Десь поїхав по гарелку, по вино.
– Ой до краю, женчики, до краю,
На вечеру гарелочки поставлю;
Дожинайте, женчики, до межі,
Ой Боже вам, женчики, поможи.

Зап. 12.07.1997 р. у с. Жубровичах Олевського р-ну Житомирської обл. від Яцюк Катерини Миколаївни, 1947 р. н., Філімончук Ганни Василівни, 1937 р. н., Цапівської Катерини Андріївни, 1923 р. н.

№ 81

Ой у полі криниченька – дно видно,
Шось нашого хазяїна не видно, (2 р.)
Десь поїхав по гарелку, по віно, (2 р.)
А мі його кониченька продамо, (2 р.)
А мі йому гарелочкі не дамо.
Наш хазяїн молоденький – кудлатий,
А вон собі на гарелку багатий,
Вон своїмі кудроньками затресе,
На вечеру гарелочкі принесе.

Зап. 27.07.1997 р. у с. Зубковичах Олевського р-ну Житомирської обл. від Кузюк Анастасії Іванівни, 1929 р. н., Мельник Ганни Павлівни, 1931 р. н., Гайчині Марії Остапівни, 1940 р. н., Кузюк Раїси Семенівни, 1936 р. н.

№ 82

А кучерав кучер
Да кучерамі трасе,
Вон кучерамі трасе ж,
Нам гарелочку нясе.
– Вікоть, пане, вікоть,
Да три бочки гарелочки, (2 р.)
А четвертую – пива, (2 р.)
Бо нас ніва потомила.
– Жнете, женце,
Жнете ж да не гайтеса,
Да до межі ж дожинайтеса:
Да на меже да горшок каші – (2 р.)
Да для женцов наших.

Зап. 17.08.1995 р. у с. Виступовичах Овруцького р-ну Житомирської обл.

№ 83

А в чужого хазяїна обедать пора,
А в нашого такого да й думки нема.
Ой наш пан кудравий-кучеравий кучерамі
затресе –
Нам горілки принесе.

Зап. 24.08.1998 р. у с. Розважеві Іванківського р-ну Київської обл. від Набоки Ганни Тимофіївни, 1912 р. н.

№ 84

Жнеть, женчики, до лану, до лану,
Бо вже пора додому, додому.
Хорошая да й пожаласа,
Йа невдала да й осталаса;
В хорошої да й серпок скаче,
В невдалої да й байструк плаче.
Сонечко да й до лесу котіца –
Нам додому вельмі хочеца;
Сонечко вже над вербами –
Пусти, пане, нас хоч з ребрами;
Вже сонечко прикотілоса –
Нам додому захотелосо.

Зап. 18.07.1997 р. у с. Біловіжі Рокитнівського р-ну Рівненської обл. від Трохимчук Галини Архипівни, 1931 р. н.

№ 85

– Жнете, женчики, жнете,
Да й на сонечко не глядете,
Бо вже сонечко низенько,
А вечор вже біленько.
– А мі жітечко пожали –
Нам пан вечер не зобрали.

Зап. 21.07.1997 р. у с. Білорочичах Олевського р-ну Житомирської обл. від Шебури Ганни Іванівни, 1942 р. н.

№ 86

Жнете, женчики, жнете,
На сонце не глядете,
Бо ще сонце високо,
Да й ще ж вечор далеко.

Зап. 21.07.1997 р. у с. Білокоровичах Олевського р-ну Житомирської обл. від Шиш Ганни Трохимівни, 1921 р. н.

№ 87

Сідет тут, да женци-немци:
Ой десь вони качана елі, (2 р.)
Того вони да й понемелі.

Зап. 11.07.1997 р. у с. Перзі Олевського р-ну Житомирської обл. від Ковальчук Павлини Наумівни, 1925 р. н.

№ 88

Да до нас, Боже, до нас,
Веліка ніва жита в нас,
Да будом дожинаці,
Да мене споминаці.

Зап. 13.07.1997 р. у с. Озерянах Олевського р-ну Житомирської обл. від Мельник Пульхерії Левківни, 1914 р. н.

№ 89

Ой казали женчики – будем жать,
Наеліса-напіліса да й лежать;
Ой казали – женчики лениві,
Да віжалі житечка три ниві.

Зап. 16.07.1997 р. у с. Стопниці Олевського р-ну Житомирської обл. від Ковальчук Єви Петрівни, 1929 р. н.

№ 90

Місяцю-горішеньку, (2 р.)
Світи нам цю ніченьку,
Шоб ми тут не заблудили, (2 р.)
Виночков не згубили:
Нас картають од пана, –
Нам доріженька дана.

Зап. 22.08.1994 р. у с. Стецині Іванківського р-ну Київської обл. від Карась Єлизавети Дмитрівни, 1911 р. н.

№ 91

А в нашого хазяїна обжинки,
Скинув штани да й побег вон до жонки.

Зап. 21.08.2004 р. у с. Кишині Олевського р-ну Житомирської обл. від Невойт Варки Кузьмівни, 1940 р. н., Ступак Соломіни Романівни, 1934 р. н., Ведюк Ганни Іванівни, 1924 р. н., Горпинич Марії Ферківни,

1928 р. н., Горпинич Моті Романівни, 1942 р. н., Існюк Меланії Олександрівни, 1932 р. н.

№ 92

Йа в нашого хазяїна й обжинки,
Похотіли женчики горілки.
А наша хазяєчка – вилика,
Зарізала на вечеру індика,
Барана рогатого,
Індика чубатого,
Ще й з курчатами квочку,
Нам – горілочки бочку.

Зап. 22.08.1994 р. у с. Стецині Іванківського р-ну Київської обл. від Карась Єлизавети Дмитрівни, 1911 р. н.

№ 93

Дожинайся, женчику, до межі,
Боже тобі, женчику, поможи.
Йа в нашого хазяїна й обжинки,
Старайсь, старайсь, хазяїну, горілки;
Йа в нашого хазяїна толока,
Зареж, зареж, хазяїну, нам бика;
А наша хазяйочка з мишлями,
Наварила вареничків з вишнями.

Зап. 16.07.1996 р. в с. Буках Малинського р-ну Житомирської обл. від Попок Марії Трохимівни, 1925 р. н.

№ 94

Ой до межі, женчики, до межі,
Боже вам, женчики, поможи;
Ой до межі, женчики, до межі,
Хочуть наші серпики горілки;
Ой не так же серпики, як жінці,
Хорошіє молодіє молодці.

Зап. 21.07.1996 р. в с. Чоповичах Малинського р-ну Житомирської обл. від Філоненко Устини Василівни, 1911 р. н.

№ 95

Вже сонечко закотилосо –
Нам додому захотелосо;
Вже сонечко за дубочками –
Нам додому холодочками;
Вже сонечко за ольшинкою –
Нам додому да й машинкою;
Уже сонце за берозкою –
Нам додому да й дорожкою.

Зап. 16.07.1997 р. у с. Стопниці Олевського р-ну Житомирської обл. від Ковальчук Єви Петрівни, 1929 р. н.

№ 96

А вже сонце закотилосо –
 Нам додому захотелосо;
 Уже сонце за дубочками –
 Пускайте нас холодочками;
 А вже сонце за сухим в'язом –
 Пускайте нас із людьми разом.

Зап. 16.07.1997 р. у с. Кишині Олевського р-ну Житомирської обл. від Павленко Віри Олександрівни, 1926 р. н.

№ 97

Вже сонечко й закотилосо,
 Нам додому захотелосо, –
 Не дожати й не покинути,
 Ночувати тут не будемо, (2 р.)
 Завтра сюда больш не прийдемо.

Зап. 18.07.1997 р. у с. Новодовичах Рокитнівського р-ну Рівненської обл. від Старенької Фросі Петрівни, 1926 р. н.

№ 98

А вже сонце за дубочками –
 Пускайте нас холодочками;
 Вже сонечко закотилосо –
 Нам додому захотелосо.

Зап. 21.08.2004 р. у с. Кишині Олевського р-ну Житомирської обл. від Невойт Варки Кузьмівни, 1940 р. н., Ступак Соломіні Романівни, 1934 р. н., Ведюк Ганни Іванівни, 1924 р. н., Горпинич Марії Ферківни,

1928 р. н., Горпинич Моті Романівни, 1942 р. н., Існюк Меланії Олександрівни, 1932 р. н.

№ 99

А вже сонце над липою –
 Я й додому подрипала б:
 Подрипала б я –
 Неволья ж моя.

Зап. 20.08.1998 р. у с. Прибірську Іванківського р-ну Київської обл. від Блохи Тетяни Іванівни, 1919 р. н.

№ 100

Ой маяло житечко, маяло,
 Поки воно на полі стояло,
 А тепера не буде маяти,
 Бо вже буде в снопочках стояти (в стодолі
 лежати).
 Було жито, було жито, став облуч* [...]

Зап. 14.07.1997 р. у с. Жовтневому Олевського р-ну Житомирської обл. від Васильчук Віри Никанорівни, 1909 р. н., Потапчук Варвари Гнатівни, 1927 р. н.

№ 101

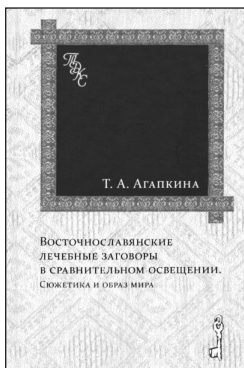
Одкривай, пане, браму, –
 Котища венк з лану:
 Із ярої пшениці
 Звили його молодиці.

Зап. 16.08.1995 р. у с. Прилуках Овруцького р-ну Житомирської обл. від Духновської Ганни Іванівни, 1931 р. н.

Нові книги

Агапкина Т. А. Восточнославянские лечебные заговоры в сравнительном освещении: сюжетики и образ мира. – Москва: Индрик, 2010. – 824 с.

Монографію присвячено популярному в останні роки, але до цього часу такому маловивченому фрагментові фольклорної культури східних слов'ян, як замовляння. У книзі східнослов'янські лікувальні замовляння розглянуто в їх сюжетній різноманітності, діалектному варіюванні та культурних зв'язках із зарубіжною і рукописною християнською традицією. Перша частина праці стосується сюжетики замовлянь, зокрема замовляльних текстів від окремих хвороб (дитячої безсонниці, кровотечі та ран, шкіряних і очних хвороб, вивиху, зубної болі та ін.). У другій частині йдеться про те, як виглядають і як вибудовано в магічному фольклорі найважливіші образи картини світу східнослов'янських замовлянь – простір, час і людина.

* Стерня. – Прим. респондента.